

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Марина Юріївна ЩЕРБАК,

*аспірант кафедри правоохоронної діяльності
та поліцейстики факультету № 6
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Політичні, соціальні та економічні проблеми у державі та невчасне їхнє вирішення призводять до появи корупції та динамічного її розвитку. Боротьба із корупцією та її проявами є завжди важливим фактом та складною справою. Високий рівень корупції в державі призводить до занепаду та руйнування без можливих шансів на покращення ситуації, як наслідок загроза національній безпеці та конституційному ладу в державі. Боротьба та протидія корупції дає помітні результати лише коли в державі та суспільстві в цілому дотримуються наукових засад, вимог нормативно-правових актів.

Для кожної держави окремо та самої України створення ефективною та дієвою системи протидії та боротьби з корупцією та її проявам є досить важливим кроком. За часів незалежності України починаючи з початку 90х років минулого століття почали приймати законодавчі акти спрямовані на протидію корупції. До початку 2019 року в державі в більшості було сформовано нормативно-правову базу по протидії корупції та її проявам.

За показниками організації Transparency International, щодо визначення індексу сприйняття корупції то починаючи з 2013 року він зростає та становить у 2013 - 25 балів, 2014 - 26 балів, 2015 - 27 балів, 2016 - 29 балів, 2017 - 30 балів, 2018 - 32 балів, 2019 - 30 балів. У 2020 році Україна отримала 33 бали із 100 та посіла 117 місце зі 180 країн у списку СРІ. Сусіди України такі як Молдова також займають схожі позиції та посідає 34 бали із 100 та 115 місце, Білорусь 47 балів із 100 та займає 63 місце, Росія 30 балів із 100 та займає 129 місце, Румунія та Угорщина набрали 44 бали та посідають 69 місце.

Зразковими країнами у боротьбі із корупцією довгий час залишається Нова Зеландія та Данія в них по 88 балів, Фінляндія яка має 85 балів як і Швеція та Швейцарія.

Організацією Transparency International Ukraine для зменшення рівня корупції в Україні на 2021 рік рекомендовано:

- запровадити прозоре та підзвітне управління публічними активами та гарантувати подальший розвиток сфери закупівель;
- сформувати професійну та незалежну судову владу;
- забезпечити незалежність та спроможність антикорупційної інфраструктури [3]. Хоча як вбачається в Україні не всі рекомендації виконуються.

Ситуація в Україні з 2019 року покращилась в зв'язку із початком дія Вищого антикорупційного суду та взяттям нових напрямків Національним агентством з питань запобігання корупції.

Позитивним є також те, що у 2020 році відбулись антикорупційні зміни з прийняттям ряду законодавчих актів. Прийнято Закон України «Про внесен-

ня змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів» прийнятий від 31.10.2019 №263-IX, Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення публічних закупівель» прийнятий 9.09.2019 № 114-IX, Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції» від 17.10.2019 № 198-IX, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень кримінального процесуального законодавства» від 04.10.2019 № 187-IX.

Всі ці зміни безперечно пішли на користь Україні у ситуації з подоланням рівня корупції.

На даний час, найкорумпованішими в нашій державі є посади в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Ефективним способом боротьби із корупцією є юридична відповідальність. За діяння, що містить ознаки корупції, учинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону України «Про запобігання корупції» на законодавчому рівні встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність. За вчинення таких дій особа може понести відповідальність у формі штрафу, позбавлення волі, позбавлена права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю [1].

Розповсюдженим проявом корупції є отримання неправомірної вигоди службовою особою, незаконне збагачення. Згідно результатів досліджень «Барометр Світової Корупції» які востаннє проводились у 2016 році вбачається, що 38% наших громадян в Україні протягом 2016 року сплачували значні внески при взаємодії з органами влади. За даними організації громадяни незаконно оплачували послуги які надавались у навчальних закладів (38%), медичних установ (33%), органів поліції (33%) та інші.

Одним із ефективних способів протидії корупції є застосування кримінальної відповідальності за види правопорушень, що передбачені в статтях 368, 368-2 Кримінального кодексу України. Суть норм полягає у тому, що одна сторона надає переваги, привілеї іншій стороні в результаті чого отримує винагороду в матеріальній чи не матеріальній формі. В результаті чого особою набуваються у власність активи які не підтверджені будь-якими доходами, що викликає сумніви у їх походженні. Прийняття цих норм є результатом виконання державою Україна вимог міжнародних партнерів [2].

Підсумовуючи тези щодо гасел про подолання корупції хотілось зазначити, що базовими заходами запобігання та протидії корупції є все таки законність, гласність, прозорість та відповідальність осіб за скоєні діяння. Звісно ніхто не відміняє гуманність та справедливість при застосуванні норм. Для протидії корупції в системі в органах державної влади та органах місцевого самоврядування необхідно використовувати всі антикорупційні засоби.

Так, можна з повною впевненістю сказати, що корупція є великою «хворобою» для держави та народу в ній. З наближенням процесів у подоланні корупції дасть можливість суспільству жити «по новому» створивши правову державу. Виникне шанс в Україні змінити свої позиції у рейтингу індексу

сприйняття корупції населенням та посісти місце хоча б наблизившись до рівня європейських країн такі як Іспанія, Франція, Португалія, Німеччина.

Список використаних джерел:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1700-18>
2. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Індекс сприйняття корупції – 2020. веб-сайт. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnyattya-koruptsiyi-2020>